ADRAN Y GYFRAITH A THROSEDDEG,
PRIFYSGOL ABERYSTWYTH

2il GYNHADLEDD RYNGWLADOL PONTIO TEG A CHYFIAWNDER AMGYLCHEDDOL

THEMA:

Datblygiadau Newydd a'r Goblygiadau i Bontio Teg.

DYDDIAD: 10fed – 11eg Medi 2026
LLE: Canolfan Gynadledda Medrus, Llawr 1af, Adeilad Penbryn, Campws Penglais

Manylion am y Gynhadledd

Bydd yr 2il Gynhadledd Ryngwladol Pontio Teg a Chyfiawnder Amgylcheddol yn adeiladu ar y Gynhadledd Gyntaf a gynhaliwyd ym mis Gorffennaf 2023 ym Mhrifysgol Bradford, Lloegr, sef 'Pontio Teg a Chyfiawnder Amgylcheddol: Egwyddorion, Ymarfer a Gweithredu Strategaethau ar gyfer Dyfodol ôl-Olew.'

Yn y Gynhadledd Gyntaf, cafwyd awgrymiadau ynglŷn â sicrhau pontio teg i bawb wrth anelu am gynaliadwyedd amgylcheddol ar lefelau rhyngwladol, rhanbarthol, a gwladol. Bydd yr 2il Gynhadledd hon felly yn canolbwyntio ar ddatblygiadau newydd ynghylch pontio teg, yn cynnwys geowleidyddiaeth a thensiynau ynglŷn â dehongliadau o'r hyn yw manteision a chostau ddatgarboneiddio, a strategaethau i hyrwyddo agweddau ar bontio teg yn fyd-eang. Bydd y gynhadledd hefyd yn ystyried goblygiadau ymbleidio gwleidyddol byd-eang ar amddifadiadau yn y sector ynni, sgyrsiau posibl rhwng aml-randdeiliaid i wrth-wneud ymatebion negyddol i ddatgarboneiddio, a materion llosg yn gysylltiedig â'r gallu i fanteisio ar gyllid hinsawdd ar gyfer pontio teg yn seiliedig ar ganlyniadau Cynhadledd Partïon UNFCCC (CoP) 30 ym mis Tachwedd-Rhagfyr 2025.

Nod y Gynhadledd

Nod y gynhadledd yw dod â rhanddeiliaid pwysig ynghyd, gan gynnwys ymhlith eraill arbenigwyr o amrywiol gymunedau a phroffesiynau, y byd academaidd, sefydliadau'r gymdeithas sifil, technocratiaid, busnesau, rheoleiddwyr. Bydd cynadleddwyr yn ystyried sut y cafodd strategaethau eu gweithredu'n llwyddiannus ers 2015 wrth anelu am bontio teg a chyfiawnder amgylcheddol mewn dyfodol ôl-olew, a datblygiadau cyfoes byd-eang er mwyn pontio teg. Bydd y trafodaethau'n ystyried materion beirniadol ynglŷn â goblygiadau ehangach pontio o safbwynt cyfiawnder amgylcheddol a chyllido, effeithiau newid amgylcheddol ar gymunedau yn rhanbarth Affrica, yr ymbleidio gwleidyddol sy'n bod eisoes a'r goblygiadau o ran amddifadu adnoddau naturiol; agweddau lliniaru ac addasiadau cyfoes mewn dyfodol ôl-olew, gallu cymunedau dan anfantais i gael cyfiawnder, llywodraethu effeithiol, fframweithiau cyfreithiol, rheoleiddiol ac ariannol yng nghyswllt y materion hyn.

Bydd y gynhadledd hefyd yn fforwm er mwyn nodi llwybrau amrywiol ar gyfer pontio teg, datblygiadau newydd a'r goblygiadau i bontio teg, swyddogaeth fframweithiau cyfreithiol effeithiol ar gyfer cael manteisio ar gyfiawnder amgylcheddol ar lefel byd-eang.

Siaradwyr y Gynhadledd

Yr Athro Damilola S. Olawuyi, SAN *(Arbenigwr Annibynnol, Gweithgor y Cenhedloedd Unedig ar Fusnes a Iawnderau Dynol, Athro yn y Gyfraith a Chadair UNESCO, Prifysgol Hamad Bin Khalifa yn Qatar)*

Mr Dan Leader (*Bargyfreithiwr a Phartner, Cwmni Cyfreithwyr Leigh Day)*

Yr Athro Anna Zalik (*Prifysgol York, Canada*)

Yr Athro Engobo Emeseh (*Athro yn y Gyfraith Amgylcheddol ac Ynni)*

Dr Emomotimi John Agama (*Cyfarwyddwr, Securities & Exchange Commission SEC, Nigeria*)

Yr Athro Anna Mdee (*Prifysgol Leeds*)

Mr Olanrewaju Suraju (*Cadeirydd, Canolfan Adnoddau Agenda Datblygu Dynol ac Amgylcheddol (HEDA)*)

Dr Pedi Obani (*Cymrawd UKRI ac Athro Cyswllt, Prifysgol Bradford*)
Dr Babatunde Ajayi (*Asiantaeth Diogelu'r Amgylchedd Talaith Lagos, LASEPA, Nigeria*)
Dr Emem Okon (*Canolfan Datblygu ac Adnoddau Kebetakche*)
Vanessa Gray (*Prifysgol Toronto*)
Yr Athro Olanrewaju A. Fagbohun, SAN (*Partner a Sylfaenydd Xentia LP, Sefydliad Ymchwil yn y Gyfraith Amgylcheddol*)
Dr Isaac Osuoka (*Cydlynydd, Social Action International*)
Dr Kathryn Nwajiaku-Dahou (*Cyfarwyddwr Gwleidyddiaeth a Llywodraethu, ODI Global*)
Dr Irekpitan Okukpon (*Athro Cyswllt, Prifysgol Bradford)*

RHAGLEN

DIWRNOD UN – 10 Medi 2026	
AMSER	**GWEITHGAREDD**
9.00am-9.30am	Cyrraedd/ Cofrestru
9.30 – 9.40am	1. **Seremoni Agoriadol**
9.40 – 9.50am	2. **Rhagarweiniad i'r Gynhadledd –** Yr Athro Engobo Emeseh
9.50 – 10.05am	3. **Anerchiad o Groeso** gan yr Athro Mathew Jarvis, Dirprwy Is-Ganghellor Cyswllt (Ymchwil), Cyfadran y Dyniaethau, Prifysgol Aberystwyth 4. **Anerchiad Cyweirnod: Emerging Developments and Implications for a Just Transition** gan Yr Athro Damilola S. Olawuyi, SAN
10.05 – 10.35am	**Cwestiynau a Sylwadau**

10.35 – 10.45am			
10.45am – 10.55am	Cyflwyniad a Lansiad y Gymdeithas Pontio Teg a Chyfiawnder Amgylcheddol		
10: 55am - 11:00am	**Egwyl Iechyd**		
11.00 – 11.50am	**Sesiwn Lawn 1: Financing Just Transition – Cadeirydd: yr Athro Lanre Fagbohun** **Siaradwr: Dr Emomotimi Agama**		
11.50am - 12.00 canol dydd	**Egwyl Iechyd**		
12 canol dydd – 1pm	**Panel I: From the Frontlines: Lived Experiences of Communities in 'JustTransition' (Canada, Nigeria, Cymru)** **Cyflwynwyr:** Vanessa Gray Emem Okon Niamh Maria McNally Kathryn Nwajiaku-Dahou		
1.00 – 2.00pm	**Cinio**		
Sesiwn Lawn 2: Geopolitical Governance and Just Transition - Cadeirydd Dr Isaac Osuoka			
2.00 – 3.00pm	Panelwyr: • Yr Athro Anna Zalik (*Prifysgol York, Canada*) • Yr Athro Anna Mdee (*Prifysgol Leeds, Lloegr*)		
SESIYNAU CYDAMSEROL			
3.00pm – 4.00.pm	**Sesiwn Gydamserol 1** **Cadeirydd:** Dr Erebi Ndoni/Dr Irekpitan Okukpon *(Prifysgol Bradford)*	**Sesiwn Gydamserol 2** **Cadeirydd :** Dr Dakota Ward	**Sesiwn Gydamserol 3** **Cadeirydd :** Dr Ovo Imoedemhe *(Prifysgol Bradford)*

	Governing by Whom and for Whom? The Geopolitics of Urban AI Governance and its Implications for Equitable Transition Desmond Lartey (*Coleg Mary Immaculate)*	*Environmental Justice in Indonesia's Solar Transition: Comparative Lessons from India and China* Mohammed Rifky Riqqullah & Shabira Damarti (*Jawa Barat, Indonesia)*	*The Unjust Transition from Coal in Wales: Impact to Communities and its Environmental Risk Legacy* Niamh Maria McNally (*Prifysgol Aberystwyth*)
	The Paradox of the Informal Sector: The Implications of Oil Theft and Artisanal Refining on Just Transition Policy in Nigeria Leton K Marcus (*Prifysgol Bradford)*	*Artificial Intelligence, Technological Warfare and Just Transition in a Post-oil Future* Rajat Shandilya a Mohd Yusuf (*Ysgol y Gyfraith Fyd-eang Jindal Global, Prifysgol O.P. Jindal, Sonipat, Haryana, India)*	*Whose Knowledge Counts? Intergenerational Governance for a Just Transition in Botswana* Tebogo Modisagape (*Sefydliad Val Impact)* a Bonolo Segale (*Polisi Hinsawdd a Datblygu Rhyngwladol, Botswana)*
	Legitimate Expectations, Climate Justice and Governance in Nigeria: Enforcing State Climate Promises for a Just Decarbonisation Dr. Uduimho Walter Imoedemhe (*Prifysgol Benin)*	*Trusted Stakeholder Convenings as a Foundation for an International Just Transition* Hina West a Gaia Campanelli *[Climate Strategies]*	*Whose Consent, Whose Land? The Belem Action Mechanism, and the Unfinished Business of a Global Just Transition* Denye Toju Amadi *(Prifysgol Aberystwyth]*
4.10pm – 5.00pm	Ailymgynnull/Materion terfynol Diwrnod 1		
6.00pm	Cinio'r Gynhadledd Gwisg dderbyniol: Busnes Anffurfiol		
DIWRNOD DAU – MEDI 11 2026			
9.00 – 9.15am	Crynhoi Diwrnod Un/Te a Choffi		
9.15am – 10.00am	**Anerchiad Cyweirnod: Mr Dan Leader (Cyfreithwyr Leigh Day, y Deyrnas Gyfunol) – Environmental Justice Litigation**		

<table>
<tr><td>10.00 – 11.00am</td><td colspan="3">Sesiwn Lawn 3
Oil Industry Divestment and the Future of Just Transition in the Global South

Cadeirydd: Yr Athro Anna Zalik

Panelwyr:
• Yr Athro Engobo Emeseh
• Dr Isaac Osuoka
• Dr Kathryn Nwajiaku
• Mr Olanrewaju Suraju</td></tr>
<tr><td>11.00am – 11.55pm</td><td colspan="3">Sesiwn Lawn 4: Climate Litigation and Environmental Justice

Cadeirydd: Dr Pedi Obani

Panelwyr:
• Yr Athro ‘Lanre Fagbohun (Sefydliad Ymchwil Cyfraith yr Amgylchedd)
• Dr Babatunde Ajayi (Asiantaeth Gwarchod yr Amgylchedd Talaith Lagos)
• Dr Irekpitan Okukpon (Prifysgol Bradford)</td></tr>
<tr><td>11.55am – 12.00noon</td><td colspan="3">Egwyl Iechyd</td></tr>
<tr><td rowspan="3">12.00pm – 1.00pm</td><td>Sesiwn Gydamserol 4

Cadeirydd: Dr Stephanie Diri (Prifysgol Arden)</td><td>Sesiwn Gydamserol 5

Cadeirydd: Dr Eghosa Ekhator (Prifysgol Derby)</td><td>Sesiwn Gydamserol 6
Cadeirydd:
Dr Pedi Obani
(Prifysgol Bradford)</td></tr>
<tr><td>Data Colonialism and the Unjust Transition: Environmental Surveillance, Indigenous Rights, and the Case for Data Justice

Durdana Chowdhury (Prifysgol Dhaka)</td><td>Climate Litigation and the Just Energy Transition: Rights-Based Remedies for Coal-Affected Communities in Mpumalanga, South Africa
Matilda Chukuemeka (Canolfan Iawnderau Dynol a Phobl Ismal Mahomed)</td><td>Towards a Just Regulatory Framework for Resumption of Oil Exploration and Environmental rights Protection of Host Communities in Nigeria

Ebiemere Osaro (Prifysgol Daleithiol Rivers, Nigeria)</td></tr>
<tr><td>Prevented Futures: Strengthening Public Trust and Legitimacy for a Just Transition through Retrospective Efficacy Communication
Aderopo Ayodele Egbeleke (Belfast, Iwerddon)</td><td>An Assessment of Environmental Justice and Human Rights in Nigeria: A Health Perspective
Agbo Friday Ojonugwa (Prifysgol Veritas, Abuja, Nigeria)</td><td>Climate Litigation and Just Transition in the Global South - India’s Emerging Pathway for Climate Justice and Decarbonisation
Rohit Bhatachaarya (Prifysgol Warwick)</td></tr>
</table>

	Intersectional Climate Justice and Sustainable Mobility in Rural Ireland Lorraine Lally (*Ymchwilydd Annibynnol, Iwerddon*)	*Intellectual Property Governance and Environmental Justice: Integrating Indigenous Knowledge in Global Frameworks* Tshimangadzo Donald Mukevho *(Prifysgol y Gogledd Orllewin, De Affrica)*	*From Extraction to Exit: Host Community Participation as a Cornerstone of Just Transition in Oil Industry Divestment* Deborah Kobani (*Prifysgol Liverpool Hope*)
			Environmental Health Risks, Health Outcomes Community Experiences, and Healthcare Access in Oil-Producing Low- and Middle-Income Countries: A Scoping Review
1pm – 2pm	Cinio		
2.00pm – 3.00pm	**Sesiwn Lawn 5: Gender Dimensions, Community Voices & Indigenous Peoples Cadeirydd**: Yr Athro Anna Mdee Panelwyr: • Dr Emem Okon • Vanessa Gray • Dr Pedi Obani		
3.00pm – 3.20pm	**Prif Ganlyniadau'r Gynhadledd:** **Llywydd:** Dr Ovo Imoedemhe/Ms Denye Toju Amadi		
3.20pm – 3.30pm	**Adrodd yn ôl/Cyflwyno Neges y Gynhadledd –** Dr Stephanie Diri		
3.30pm – 4.00pm	Sylwadau terfynol/Cau'r Gynhadledd yn Ffurfiol		